

Handreiking zak- en kleedgeld voor kinderen met een maatregel voor jeugdbescherming

VNG, Jeugdzorg Nederland, VGN en GGZ Nederland

Wat is de aanleiding? – Onderzoek door de Kinderombudsman

De Kinderombudsman publiceerde op 1 augustus 2017 een onderzoek¹ over zak- en kleedgeld. In dit onderzoek constateert de Kinderombudsman dat er in de praktijk onduidelijkheid bestaat over wie in welke situatie ervoor verantwoordelijk is dat een kind zak- en kleedgeld heeft. Zij doet daartoe een aantal aanbevelingen.

1. Vóór 1 januari 2018 duidelijke afspraken maken over de vergoeding van het zak- en kleedgeld voor kinderen die onder voogdij of met een ondertoezichtstelling in een instelling verblijven, wanneer ouders hier niet in (kunnen) voorzien.
Belangrijk is om hierbij ook vast te stellen welke ketenpartner verantwoordelijk is voor het aanspreken van de eventuele ouders op hun onderhoudsplicht en wat hierin een redelijke inspanning is.
De Kinderombudsman pleit ervoor dat een vergoeding direct beschikbaar wordt gesteld in zaken waarbij ouders niet meer in beeld zijn, duidelijk is dat het verhalen van de kosten op ouders niet mogelijk is of waarin er niet op korte termijn aan de onderhoudsplicht kan worden voldaan.
2. In aanloop naar deze duurzame afspraken moet er tot 1 januari 2018 een tijdelijke oplossing gevonden worden voor actuele individuele zaken.
Gemaakte afspraken duidelijk communiceren aan alle betrokken

organisaties en intern verspreiden onder medewerkers, zodat bij iedereen de verantwoordelijkheden helder zijn.

3. Handelen naar de gemaakte afspraken.

De Kinderombudsman gaat begin 2018 opnieuw een onderzoek uitvoeren.

Wat is de wettelijke basis en waarom zijn afspraken nodig?

Op grond van artikel 1:392 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn ouders primair verantwoordelijk voor het levensonderhoud van hun kinderen, ook wanneer het kind met een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel in een residentiële voorziening verblijft. Onderhoudsplicht houdt in dat ouders er in ieder geval voor moeten zorgen dat de jeugdige basale zaken krijgt, zoals onderdak, kleding, voeding, scholing, medische hulp en verzekeringen.

In de praktijk komt het voor dat bepaalde kosten voor het levensonderhoud van een kind niet betaald worden door of verhaald kunnen worden op de ouders en ook niet uit een andere regeling vergoed kunnen worden, maar waarbij het wel in het belang van de jeugdige is dat deze kosten worden gemaakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties waarbij ouders al een lange tijd uit beeld zijn of niet in staat zijn om aan hun financiële verplichtingen te voldoen.

Gemeenten hebben vanuit de Jeugdwet (art. 2.3. Jeugdwet) een zorgplicht om in dergelijke gevallen een financiële vergoeding beschikbaar te stellen. Er zijn afspraken nodig tussen

¹ [Mag ik mijn zakgeld? \(Kinderombudsman, 1 augustus 2017\).](#)

gemeenten, Gecertificeerde Instellingen (GI's) en jeugdhulpinstellingen die een residentiële voorziening hebben, hoe hier mee om te gaan.

Deze handreiking geeft een voorzet aan gemeenten, GI's en jeugdhulpinstellingen over de afspraken die ze regionaal moeten maken. Het zijn geen landelijke afspraken, omdat de inkoop door gemeenten, zeker voor dit type hulp, regionaal plaatsvindt.

Over twee onderdelen moeten afspraken worden gemaakt:

1. *Wie spreekt ouders aan op het geven van zak- en kledinggeld en wie zorgt ervoor dat de vergoeding er toch is voor kinderen als ouders niet in beeld zijn?*

Het is logisch dat jeugdhulpinstellingen dit doen. De kinderen verblijven bij hen en zij zijn in ieder geval in contact met ouders of met de voogd. Kortom: jeugdhulpinstellingen spreken ouders

aan op het geven van zak- en kledinggeld aan kinderen. Ze stellen een vergoeding beschikbaar voor zak- en kledinggeld wanneer ouders niet meer in beeld zijn, duidelijk is dat het verhalen van de kosten op ouders niet mogelijk is of waarin er niet op korte termijn aan de onderhoudsplicht kan worden voldaan.

2. *Afspraken over de wijze van vergoeding door gemeenten richting jeugdhulpinstellingen die verblijf bieden.* Gemeenten zien er op toe dat de door hen gecontracteerde instellingen middelen hebben om zak- en kledinggeld te vergoeden. Er zijn twee manieren om dit te regelen:
 - a. Een opslag op het tarief bij de jeugdhulpinstelling die verblijf biedt
 - b. Regionaal een budget beheren, door de gemeente of de GI, om in voorkomende gevallen uit te vergoeden.

(oktober 2017)